

Nr 174.

Av herrar **Malmberg** i Skövde och **Svensson** i Ljungskile, *angående ökat statsunderstöd till avlöning åt rektor och övriga lärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.*

I Kungl. Maj:ts kungörelse nr 705 av den 7 november 1921 fastställdes, att statsunderstödet till rektor och lärares avlöning vid de kommunala yrkes-skolorna skulle utgå med följande belopp för undervisningstimme:

i lärlingsskola för industri, hantverk eller handel i samtliga läroämnen utom dem, som avse husligt arbete, med 3 kronor för varje undervisningstimme;

i lärlingsskola för husligt arbete eller hushållsskola ävensom i lärlingsskola för industri eller hantverk i läroämnen, som avse husligt arbete, med 1 krona 83 öre för varje undervisningstimme;

i yrkesskola för industri, hantverk eller handel eller ettårig handelsskola med 3 kronor 33 öre för varje undervisningstimme;

i yrkesskola för husligt arbete med 2 kronor för varje undervisningstimme;

i verkstadsskola eller annan närstående, ej förut nämnd anstalt för yrkesundervisning med högst 3 kronor för varje undervisningstimme, dock att understödsbeloppet ej må överstiga två tredjedelar av sammanlagda beloppet av den till skolans lärare för den tid, understödet avser, utgående avlöning.

I samma kungörelse anges att för utgående av ovannämnda statsunderstöd skall bl. a. gälla,

att arvoden åt rektor och övriga lärare utgå med belopp beräknade efter i medeltal för varje undervisningstimme: minst 4 kronor och 50 öre vid lärlingsskola för industri, hantverk eller handel i samtliga läroämnen utom dem, som avse husligt arbete; minst 2 kronor och 75 öre vid lärlingsskola för husligt arbete, vid hushållsskola eller vid lärlingsskola för industri eller hantverk i läroämnen, som avse husligt arbete; minst 5 kronor vid yrkesskola för industri, hantverk eller handel eller ettårig handelsskola samt minst 3 kronor vid yrkesskola för husligt arbete.

Statsunderstödsbeloppen motsvara sålunda två tredjedelar av de angivna lärararvodena. Denna en gång fastställda relation mellan statens och kommunernas andel av kostnaderna för rektors och lärares avlöning har dock ej från statens sida upprätthållits.

Statsunderstödet har sålunda tvenne gånger sänkts, först från 3: — till 2: 67 och senare (1933) till 2: 35 kr. per undervisningstimme inom lärlings- och verkstadsskolorna samt först från 3: 33 till 3: — och senare till 2: 55 kr. per undervisningstimme inom yrkesskolorna. Efter 1933 ha inga andra ändringar vidtagits i fråga om statsunderstöden till yrkesundervisningen än att

undervisningen i husligt arbete, enligt Kungl. Maj:ts kungörelse av den 25 juli 1945, jämställts med den övriga yrkesundervisningen, varför statsunderstödet till undervisning i husligt arbete höjts och nu utgår efter samma grunder, som gälla för undervisningen för industri, hantverk eller handel.

Jämsides med här ovan omnämnda statsbidragsändringar ha vissa kommuner på grund av stegrade levnadskostnader genomfört betydande höjningar av lärarlönerna. Levnadskostnadernas stegring framgår därav att socialstyrelsens levnadskostnadsindex för år 1933 utgjorde 153 under det att nämnda kostnadsindex nu är 257. I andra kommuner ha emellertid hänsyn icke tagits till levnadskostnadernas stegring, och lönerna utgå med så låga belopp att det är nära nog omöjligt för de lokala yrkesskolstyrelserna att erhålla tillräckligt kompetenta lärare.

De stora skillnaderna i avlöningshänseende för yrkesskolornas lärare äro givetvis i första hand beroende av kommunernas möjligheter att ekonomiskt bära lönekostnaderna. Även andra orsaker såsom näringslivets struktur och frånvaron av ledande kommunalmän med förståelse för yrkesundervisningens betydelse ha inverkat härpå. Statsbidragen till nu utgående timpläraryrvoden torde motsvara i medeltal cirka 50 % av lönerna. För de fast anställda yrkeslärarna uppgår statsunderstödet knappast till en tredjedel av utgående löner.

När författningarna år 1921 om statsbidragsgrunderna för de kommunala yrkesskolorna fastställdes låg yrkesskolväsendet i sin linda. På de flesta håll förekommo då endast kvällskurser av relativt blygsam omfattning. Sedan dess har yrkesskolornas verksamhet, i takt med näringslivets utveckling och krav, undan för undan ökats. Det är emellertid obestriddligt att de nuvarande statsbidragsgrunderna utgöra en broms för yrkesskolornas utbyggnad och utvidgning. Detta förhållande är synnerligen beklagligt, enär tillgången på yrkesutbildad arbetskraft är en av de viktigaste förutsättningarna för att vårt näringsliv skall kunna fullgöra de prestationer, som statsmakterna förvänta. Ett effektivt arbetande yrkesskolväsende är en produktionsfrämjande faktor, som utgör ett mycket viktigt led i strävandena för vinnande av samhälls-ekonomisk balans. En höjning av statsunderstöden till yrkesutbildningsväsendet är sålunda i nuvarande läge synnerligen trängande.

I avvaktan på den allmänna översynen av yrkesutbildningsväsendet i vårt land, omfattande bl. a. en utredning om förbättring av statsbidragen till lönerna för lärare vid yrkesskolorna och härav föranledda åtgärder, hemställes,

att riksdagen måtte besluta att statsunderstöd till avlöning åt rektor och övriga lärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning måtte höjas med tjugufem procent, dock att understödsbeloppet ej må överstiga två tredjedelar av sammanlagda beloppet av den till skolans lärare för den tid, understödet avser, utgående avlöningen.

Stockholm i januari 1949.

O. Malmborg

i Skövde.

Wald. Svensson.